

2010/1.DÖNEM

SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLİK SINAVLARI

MUHASEBE DENETİMİ

13 Mart 2010-Cumartesi 09:00-10:30

SORULAR

SORU 1: Mali Tabloların bağımsız denetiminin amaçlarını yazarak özet olarak açıklayınız.

SORU 2: Denetim kanıtlarını maddeler halinde yazarak her birini açıklayınız.

SORU 3: Denetimde görüş belirtmeyi tamamladıktan sonra Genel Çalışma Alanı ve Raporlama Standartlarını yazınız.

SORU 4: Muhasebe çalışmaları ile denetim çalışmalarını karşılaştırarak farklarını yazınız.

SORU 5: Ünallar Şirketinin faaliyet dönemi başında bankadaki parası 100.000 TL dir. Döneme ait denetlenmiş tahsilat 260.000 TL olup kayıtlara doğru olarak geçirilmiştir. Tahsilatın bankaya yatırılan tutarı ise sadece 240.000 TL dir.

Kasa sorumlusuna göre dönemsonundaki bankadaki bakiye 150.000 TL dir.

Banka hesap özetine göre ise dönemsonu para mevcudu 180.000 TL olarak gözükmemektedir. Kasa sorumlusunun verdiği bilgiye göre dönemsonu itibarıyla Ünallar Şirketinin düzenlemiş olduğu dolaşımdaki çeklerin tutarı 50.000 TL dir. Kasa sorumlusunun 20.000 TL yi bankaya yatırmamış olduğu açıkça anlaşılmıştır.

Kasa sorumlusunun bu hileyi nasıl gizlemeye çalıştığını hesaplamalarla açıklayınız.

CEVAPLAR

CEVAP 1: Mali Tabloların Bağımsız Denetiminin Amaçları:

a)Denetlenen işletmenin mali tabloları ilgili olarak denetimi isteyenlere rapor sunmak

Mali tabloların bağımsız denetiminden beklenen en önemli amaç; denetlenen işletmenin mali tablolarındaki bilgiler hakkında bir görüşe ulaşmaktır. Mali tablolarla ilgilenen (işletme ile ilgili tüm kesimler) herkes, bağımsız denetçinin bu görüşüne dayanarak ve güvenerek, o işletme ile ilgili kararlar vereceklerdir (Hisse senedini alma, uzun süreli ortak olma, kredi verme v.b). Verilen bu kararlardan dolayı karar vericilerin isabetli ve doğru kararlar verebilmeleri, zarara uğramamaları gibi nedenlerden dolayı denetçinin denetim raporunda belirtmiş olduğu denetim görüşü son derece önemlidir. Çünkü karar vericiler, bu görüşe dayanarak kararlar alırlar.

b) Hata ve hileleri ortaya çıkarmak

Denetçinin asıl amacı (a) mali tablolarla ilgili bir görüşe ulaşmaktır. Ancak bu temel görevinin yanında denetim çalışmalarından, beklenen ikinci derecede önemli amaçlar da olabilir. Bunlardan biri de hata ve hileleri ortaya çıkarmaktır. Esas amaç bu olmamakla birlikte, denetim çalışmaları sırasında karşılaşılan ve tespit edilen hatalar ve hilelerde önlenmesi konusunda çeşitli önlemlerin alınabilmesi bakımından ortaya çıkarılırlar. Hatalar genellikle; bilgisizlik, dikkatsizlik, ihmal, gerekli özeni göstermeme ve yanlış yorumlardan kaynaklanır.

Hileler ise; çıkar sağlama (kasıtlı), vergi kaçırma, olması gerekeni saklama, olmaması gerekeni varmış gibi sunma v.b. nedenlerden dolayı oluşur.

Özetle; esas amaç, mali tablolarla ilgili bir görüşe ulaşmak olmakla birlikte, denetçinin ulaştığı ve gördüğü hata, yolsuzluk gibi düzensizlikleri de ortaya çıkarma sorumluluğu vardır.

c)Hata ve Hileleri Önleme

Yapılan denetim çalışmaları, “Yapılan hata ve hileler bir gün ortaya çıkar” korkusu ya da etkisi oluşturarak, hata ve hilelerden caydırma etkisi, baskısı oluşturarak, hata ve hile yapılmasını engeller.

d)Denetlenen İşletme Hakkında Öneriler Sunmak

Yapılan denetim çalışmaları sonucunda, iç kontrol yapısının özellikle zayıflıkları ortaya çıkarılır.

Varlıkların yeterince korunup korunmadığı, faaliyetlerin etkin, etkili ve ekonomik olup olmadığı, istenen bilgi ve belgelerin güvenilir bilgiyi verip vermediği, belirlenmiş politika ve yöntemlerin uygulanıp uygulanmadıkları ve varsa bunlarla ilgili ve diğer konulardaki zayıflıklar denetçi tarafından tarafsız bir şekilde belirlenir. Belirlenen bu zayıflıklar, denetim raporu ile yönetime bildirilir, bunların ortadan kaldırılması ile ilgili çeşitli önerilerde iletilir.Öneriler, zayıflıkların ortadan kaldırılması bakımından denetçi tarafından sunulan çözüm yol ve yöntemleridir.(Tahsilat, ödeme, satın alma ve kaydetme v.b. faaliyetlerin tek kişi tarafından yapılıyor olması söz konusu ise, bunların ayrı kişilerce yapılmasının önerilmesi gibi)

CEVAP 2: Denetim Kanıtları

a)İç Kontrol Yapısının(Sisteminin) Etkinliği

Bir işletmede var olan iç kontrol yapısının planlandığı şekilde etkin, etkili ve verimli çalışmasının sonucu olan doğru bilgiler güvenilir bilgilerdir. Dolayısı ile bu bilgilere ihtiyaç duyanlar, bu bilgileri güvenilir oldukları için kullanırlar. İç kontrol yapısı güvenilir bilgiler üretiyorsa, bu bilgiler denetçi açısından en güvenilir kanıtlardır.

b)Denetim Konusu Olan Varlıklar (Denetlenen Varlıkların Kendileri)

Denetlenen işletmedeki varlık hesaplarının kalanları,(muhasabe kayıtları zamanında, doğru ve düzgün tutulmuş ise) işletmede olması gereken varlıkları gösterir.

Eğer hesaplarda görüldüğü kadar varlık o anda işletmede varsa, bu kanıtlar denetçi açısından en güçlü ve güvenilir kanıtlardır. Ancak; emanet ve sahte olmamak kaydıyla.

Diyelim ki, A.Senetleri hesabının kalanı 15.000.- dir ve denetim sırasında kasada15.000.-lik senet varsa, başkaca bir kanıtla gerek yoktur.

c)Teyitler(Doğrulamalar)

Denetim çalışmaları sırasında kullanılan önemli ve güvenilir denetim kanıtlarından biri de teyitlerdir. Teyitler; işletme dışındaki kişilerden, işletmeye uğramadan doğrudan denetçiye ulaşan bilgi ve belgeler olduklarından güvenilirlik dereceleri yüksek olan kanıtlardır. Özellikle; stoklar, alacaklar ve borçların denetiminde sıkça kullanılan denetim kanıtıdır.

d)Belgeler ve Mali Tablolar

Denetim çalışmalarında çeşitli mali belgeler ve mali tablolar denetim kanıtı olarak kullanılmaktadır. Denetim çalışmalarında kanıt olarak kullanılan belgeler; faturalar, perakende satış fişleri, bono, poliçe, çek, senet, tahsil ve tediye fişleri, çeşitli makbuzlar, irsaliye fişleri, yolcu listeleri, sigorta poliçeleri, çeşitli tutanak ve sözleşmelerle, bilanço, gelir tablosu ve öteki mali tablolar v.b.

Denetimlerde kanıt olarak kullanılan belge ve tablolar güvenilirlik sırasına göre:

*Dışarıda düzenlenip işletmeye gelen belgeler(Alış faturası)

*Denetlenen işletmede düzenlenip dışarıya (3. kişilere) gönderilen, tekrar işletmeye dönen belgeler (borç senedi)

*Denetlenen işletmede düzenlenip 3. kişilere gönderilen belgeler(satış faturası)

*Denetlenen işletmede düzenlenip yine aynı işletmede kullanılan belgeler. Yönetim kurulu tutanakları, amortisman ve maliyet dağıtım tabloları v.b.

e)Muhasebe Defterleri

Denetim çalışmalarında işletmede tutulan muhasebe defterleri de, kanıt olarak kullanılırlar. Ancak bunlar güvenilirlik dereceleri çok yüksek kanıtlar değildir.Çünkü amaca göre defterlerde kayıtlar yapılabilir.Günlük defter, büyük defter, yardımcı defterler, envanter ve bilanço defteri gibi.

f)Yeniden Yapılan Hesaplamalar

İhtiyaç duyulması halinde eğer denetçi yeni kanıtlar elde etmek isterse bazı hesaplamaları yeniden yapabilirler. Amortisman, vergi, kar payı, faiz, v.b. hesaplamalar yeniden denetçi tarafından yapılarak kullanılabilir.

g)İşletme Personelinden Elde Edilen Bilgiler

Denetçi gerektiğinde işletme personelinden de sözlü veya yazılı bilgiler isteyebilir(Yönetimin izniyle).

h)Karşılaştırma ve Oranlar

Bilanço ve gelir tablosunda bulunan tutarlardan yararlanarak oluşturulan oranlar ve mevcut tutarların karşılaştırılmaları da denetim çalışmaları sırasında denetim kanıtı olarak kullanılabilir.

CEVAP 3: Görüş Belirtme:

Denetçi; denetim konusunu (genellikle mali tablolar) inceleyerek, mali tablolardaki bilgilerin, doğruluğu, dürüstlüğü, genel kabul görmüş muhasebe ilkeleriyle mevzuata uygunluğu konusunda edindiği kanaatini yazılı olarak denetim raporunda belirtmesine “Görüş Belirtme” denir. Görüş belirtme standardına göre; denetçi edindiği bu kanaatini açıklamakla yükümlüdür.

Genel Standartlar

- İnceleme, bir denetçi olarak yeterli mesleki bilgi ve deneyime sahip kişi veya kişilerce yapılmalıdır.(Mesleki eğitim ve Deneyim)
- Denetçiler, görevleri ile ilgili her konuda bağımsız davranma düşüncesini korumalıdır. (Bağımsızlık)
- İncelemeler sırasında ve denetim raporunun hazırlanmasında gerekli özen ve dikkat gösterilmelidir.(Mesleki Özen ve Dikkat)

Çalışma Alanı Standartları

- Denetim çalışmaları iyi bir şekilde planlanmalı ve varsa yardımcıları uygun bir şekilde gözlenmelidir.(Planlama ve Gözetim)
- Denetçi denetim çalışmalarını planlamalı, uygulayacağı denetim testlerini nitelik, zaman ve kapsam yönünden belirleyebilmek bakımından, işletmenin iç kontrol yapısını incelemeli ve değerlendirmelidir.(İç kontrol yapısının incelenmesi)
- İncelenen mali tablolarla ilgili bir görüşe ulaşılmasına yardımcı olması amacı ile; sayım, gözlem, soruşturma ve doğrulama teknikleri kullanılarak yeterli sayı ve güvenilirlikte kanıt elde edilmelidir.(Denetim kanıtlarını Toplama)

Raporlama Standartları

- Denetim raporunda, incelenen mali tabloların; genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine uygun olarak düzenlenip düzenlenmediği belirtilmelidir.(G.K.G. muhasebe ilkelerine uyum)
- Denetim raporunda; incelenen dönemde uygulanan muhasebe politikalarının, önceki dönemde de uygulanıp uygulanmadığı belirtilmelidir.(Tutarlılık standardı)
- Raporda aksi belirtilmedikçe; incelenen mali tablolardaki açıklayıcı bilgilerin, yeterli olduğu kabul edilmelidir. (Yeterli Açıklama Standardı)
- Rapor; incelenen mali tablolarla ilgili ya genel bir görüşü veya görüşe ulaşamadığını belirtmelidir. Görüş açıklanmadığı zaman, bunun nedenleri açıkça belirtilmelidir.(Görüş Belirtme)

CEVAP 4: Muhasebe Çalışmaları ile Denetim Çalışmalarının Karşılaştırılması (ve Farkları)

a)Her iki Çalışmanın Amaçları Farklıdır.

Muhasebe çalışmalarının amacı; mali belgeleri tanıma, toplama, kaydetme, sınıflandırma ve işletme yönetiminin yararlanacağı mali tablolar haline getirmektir.(mali tabloları oluşturmak)

Bağımsız denetimin amacı ise, mali tablolardaki parasal tutarların; işletmenin o dönemdeki durumunu, doğru, dürüst ve genel kabul görmüş muhasebe ilkeleriyle mevzuata uygun gösterip göstermediğini ortaya koymaktır.(Doğruluk ve uygunluğu ortaya koymak)

b) Her iki Çalışmanın Yaklaşımları Farklıdır.

Muhasebe çalışmaları, çeşitli mali belgelerden hareketle mali tabloları ortaya çıkarır(düzenler).Bu inşa edici, yapıcı bir yaklaşımdır.

Denetim çalışmaları ise, muhasebe çalışmaları sonucunda ortaya çıkan mali tablolar üzerinde inceleme ve yorumlar yapar. Bu ise tahlilci bir yaklaşımdır.

c) Her İki Çalışmanın Yönleri Farklıdır.

Muhasebe çalışmaları; belge- defterler- sağlamalar ve mali tablolar yönünde yürütürken, denetimler genellikle mali tablolardan başlar, gerek duyulması halinde, defter ve belgelere doğru sürdürülür.

d) Her İki Çalışmanın Zamanı Farklıdır.

Gerek yasal gerekse piyasa ve işletmenin şartları gereği muhasebe çalışmaları bütün yıl boyunca aralıksız yapılır.

Denetim çalışmaları genellikle (mali tablolar denetimi) bir kez ve dönem sonlarında mali tabloların düzenlenmesinden sonra ancak yapılabilir. Denetim olabilmesi için öncelikle mali tablolar düzenlenmelidir.

e) Her İki Çalışmayı Yapan Kişilerin Nitelikleri Farklıdır.

Genellikle denetim çalışmalarını yapan denetçiler mevzuatında zorlamasıyla, bilgi ve deneyim olarak muhasebecilerden daha üst düzeydedir. Her denetçi muhasebeyi bilmek zorundadır, ancak her muhasebeci denetim yapamaz.

CEVAP 5: (Bu soru TÜRMOB-TESMER, Mesleki Uyum Eğitim Cilt II Uygulama Problemleri Kitabı, s. 50-51. den alınmıştır.)

	Banka	Defter
Dönembaşı	100.000.-	100.000.-
Tahsilat (20.000.- az yatırılmıştır)	240.000.-	260.000.-
	340.000.-	360.000.-
Çekler (50.000.- dolaşımda ise ödenen çekler)	160.000.-	210.000.-
	180.000.-	150.000.-
Dolaşımdaki Çekler	50.000.-	-
KALAN	130.000.-	150.000.-

Görüldüğü gibi, hileyi gizlemek amacı ile dolaşımdaki çekler 20.000 (yirmi bin TL) fazla gösterilmiştir.